

(7) FLAVELL, J. H.: *Cognitive development*, i. m.

(8) GOMBERT, J. E.: *Metacognition, metalanguage and metapragmatics*. International Journal of Psychology, 1993. 5. sz., 571–580. old.

(9) BROWN, A.: *Metacognitive development and reading*. = *Theoretical Issues in Reading Comprehension*. Szerk.: SPIRO, R.–BRUCE, B.–BREWE, W. Erlbaum: MJ. 1980.

(10) LAWSON, M. J.: *Being Executive about metacognition*, i. m.

(11) BAKER, L.–BROWN, A. L.: *Metacognitive Skills and Reading*. = *Handbook of Reading Research*. Szerk.: PEARSON, P. D. Longman, New York and London 1984, 353–395. old.; MYERS, M.–PARIS, S. G.: *Children's metacognitive knowledge about reading*. Journal of Educational Psychology, 1978, 680–690. old.

(12) CLAY, M. M.: *Reading: The Patterning of Complex Behavior*. Auckland, N. Z.: Heinemann Educational Books, 1972.

(13) CURRIE, L.: *English language 5–14, novel studies and the development of metacomprehension skills*. Support for learning, 1993. 1. sz., 22–25. old.

(14) MYERS, M.–PARIS, S. G.: *Children's metacognitive knowledge*, i. m.

(15) BROWN, A. L.: *Metacognition: The development of selective attention strategies for learning from texts*. = *Theoretical models and processes of reading*. (3. kiadás.) Szerk.: SINGER, H.–RUDDELL, R. B. Newark, DE: International Reading Association, 1985, 501–526. old.; GARNER, R.: *Monitoring of understanding: An investigation of good and poor reader's awareness of induced miscomprehension of text*. Journal of Reading Behavior, 1980. 12. sz., 55–63. old.; BAKER, L.–BROWN, A. L.: *Metacognitive Skills...*, i. m.

(16) ANDERSON, T. H.: *Study Strategies and Adjunct aids*. = *Theoretical Issues in Reading Comprehension*. Szerk.: SPIRO, R. J.–BRUCE, B. C.–BREWER, W. F. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1980.

Mi, Európa és az integráció

Amikor az európai integrációról beszélünk, nyíltan vagy burkoltan magunkról is beszélünk. Magunkról, azaz Magyarországról. Mert a mi szemszögünkből nézve és önmagunk számára mi állunk a világ középpontjában, még ha ez a középpont nagyon kicsi, gyenge, relatív és esetleges is.

Minden vizsgálódásunk, amely gazdasági, politikai, katonai, kulturális, civilizációs, tudományos, technikai, természeti stb. környezetünkre, azaz a világra, s szűkebb körben Európára irányul, a mi sajátos, magyar szempontunkból történik: azért, hogy megismerve ezt a környezetet, fel tudjuk használni ezen ismereteket a magunk épülésére, tehát a nyugat-európai régióhoz való közeledésre és integrációra.

Ezért tartom fontosnak az Euro Info Service kiadásában az 1996-os év legvégén az *Európáról a katedrán* című munka megjelenését Halm Tamás és Körösi István tollából, akkor is, ha az utóbbi években az Európai Unióról számos más, gyakran igen komplex tanulmánykötet és könyv jelent meg. Mert minden megjelent könyv apró lépés Európa „megtanulásának” folyamatában. Ez a kiadvány pedig, a megcélzott olvasóközönséget tekintve, továbbgyűrűző hatásokat indukálhat az egész magyar tár-

sadalomban, hiszen elsősorban nem egy szűk szakmai közönségnek szól, hanem egy sokkal szélesebb rétegnek: a középiskolai tanári gárdán keresztül a teljes középiskolai ifjúságnak, amely pár év múlva a felnőtt nemzedék gerincét fogja alkotni.

Nemcsak a megcélzott közönség szempontjából figyelemre méltó azonban ez a munka. Körösi és Halm ezzel az alcím szerint középiskolai tanári kézikönyvnek szánt művel, a szerteágazó és gazdag téma összefogott, mégis részletező áttekintése, világos szerkezete, logikai tagoltsága révén olyan kézikönyvet alkotott, mely alkalmas az olvasó európai uniós ismereteinek megalapozására és rendszerzésére.

A szerzők tömören, világosan és közérthetően tekintik át az európai integrációs folyamat fő állomásait, s Winston Churchill zürichi beszédétől kezdve évszázadunk végéig vázolják a bejárt és bejárando integrációs utat, gazdasági és politikai nézőpontból egyaránt. Európa, az Európai Unió, Ma-

gyarország és Közép-Európa: négy érdekviszonyrendszer feltárása és egymásnak való megfeleltetése a ki nem mondott célkitűzés, más szóval: annak a szolidaritásnak a számonkérése, amelyet *Robert Schuman* Európájának kézzelfogható eredmények révén történő megszületését eredményezi.

A szerzőkkel együtt magam is remélem, hogy ebbe az Európába mi is beletartozunk, aminek legékesebb bizonyítéka mostani perspektívánkból kétségtelenül az uniós tagság lehet.

„Recenzens” gondolataim messzire elkalandoznak: *Immanuel Kant* jut eszembe s az a bizonyos „népszövetség”, ahová a polgári-törvényes szintre eljutott országok betagozódása biztonságot és jólétet eredményezhet: az „örökbéke” állapotát, vagy az Európai Tanács 1990-ben megfogalmazott jelszavával élve: a „polgárok Európáját”, ahol a szubszidiaritás és szolidaritás az európai egyesülés két lényegi jellemvonásaként azt is jelenti, hogy az unióra lépés nem marad pusztán gazdasági és technikai vállalkozás.

Tartalmilag a könyv tizenkét fejezetre oszlik. Az Európai Unió történeti fejlődése, az intézményi és döntéshozatali struktúra, a közösségi jogrendszer korrekt ismertetését izgalmasabb kérdések tárgyalása követi: az EU gazdaságpolitikájának részterületei kerülnek kifejtésre, a közös agrárpolitikától kezdve, mely bennünket különösen érdekel, összesen tizenegy területet érintő közösségi politika kerül bemutatásra (ipar-, verseny-, szociál-, regionális, közlekedési, környezetvédelmi, energia-, fogyasztóvédelmi, kulturális és médiapolitika). Tisztázódnak a *közös piac* és az *egységes belső piac* tartalmi jellemzői és különbségei. Különösen lényeges az utalás az egységes európai piac külső beruházási hatásaira – hiszen ez a csatlakozni kívánó országokat, köztük hazánkat igen közvetlenül érinti. Képet kapunk a gazdasági és pénzügyi unió előzményeiről, programjáról, a gazdasági unió várható hatásairól.

Külön fejezet taglalja a tudomány, a kultúra, a kutatás és fejlesztés, valamint az oktatás „integrációs dimenzióit”. Ennél a fejezetnél némi hiányérzete támadhat az olvasónak: a szerzők megismertetnek a Kelet-Európának nyújtott oktatási segítőprogram, a *Tempus*

deklarált célkitűzéseivel és a várható kedvező hatásokkal, nem történik azonban utalás a program gyenge pontjaira, és az olvasónak az az érzése támad: „ez itt a reklám helye.” Bár lehet, hogy recenzensként olyat kérek számon a szerzőktől, aminek a hiánya (az adott munkában) nem rajtuk múlott. Arra azonban mindenképpen fel kellett volna hívni az olvasók figyelmét, hogy az EU-csatlakozásnak számos forgatókönyve és sokféle kimenetele lehetséges, és a magyar tárgyalófél diplomáciai érzékére, szakmai hozzáértésére rendkívüli módon szükség lesz ahhoz, hogy a belépéshez a lehető legjobb feltételrendszert harcolják ki, mert arra semmiképpen nem számíthatunk, hogy a csatlakozás után az EU adófizetői fogják finanszírozni felzárkózásunk költségeit.

Mindent összevetve: ilyen röviden, mégis széleskörűen – leszámítva olyan apróságokat, hogy például a közösségi halászati politika nem került megemlítésre – átfogóan, lényegre törően és a nagyközönség számára is érthetően megírt és megszerkesztett kézikönyvjellegű munka még nem jelent meg magyarul. Emellett a kötet végén glosszáriumot találunk a leggyakoribb EU-terminusokkal, amelyhez még egy, a kötetben szereplő és az EU-val kapcsolatos fontosabb rövidítések jegyzéke, továbbá az elsősorban magyarul megjelent szakmunkákat figyelmünkbe ajánló irodalomfelsorolás, valamint azoknak az intézményeknek a megnevezése, címe és telefonszáma tartozik (sőt, némelyiknek az Internet-kapcsolata is), amelyek az európai integrációról további (szak-)ismereteket tudnak nyújtani.

Bár gyorsan változó világunkban az ismeretek is gyorsan elavulnak, e könyv sokegyszerűségét nem fogja elveszíteni időszerűségét, mert az európai integráció fejlődését történeti-logikai megközelítésben mutatja be, s arra ösztökéli az olvasót, hogy azokra a kérdésekre is választ keressen, amelyek a jelen és a jövő változásaiból születnek meg.

HALM TAMÁS–KÖRÖSI ISTVÁN: *Európáról a katedrán*. Euro Info Service, Bp. 1996.

Láng Eszter